

Scenariusz zajęć pn. „Tajemnice Warmii – misja Motanka”

opracowany w ramach projektu pn. „Pofolkuj swój region!”
sfinansowanego przez Unię Europejską – NextGenerationEU,
współfinansowanego ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

1) Informacje wstępne / organizacyjne:

- Tematyka: kultura ludowa, folklor, wiedza o regionie etnograficznym Warmii
- Przeznaczenie: szkoły, biblioteki, świetlice,
- Odbiorca – 5+ (zajęcia międzypokoleniowe)
- Czas - 3 × 45 min (łącznie 135 min)
- Forma - Gra dydaktyczna w systemie stacji zadaniowych (rotacyjnych)

2) Metody pracy

Storytelling, praca w grupach, analiza tekstu i obrazu, elementy dramy, dyskusja kierowana

3) Cele ogólne

- rozwijanie świadomości regionalnej,
- budowanie poczucia tożsamości lokalnej,
- kształtowanie umiejętności współpracy

4) Cele szczegółowe – uczestnik:

- rozpoznaje elementy kultury ludowej Warmii,
- interpretuje symbole regionalne,
- współtworzy tekst legendy,
- pracuje w zespole, pełniąc określoną rolę,
- dostrzega związek przeszłości z teraźniejszością

5) Środki dydaktyczne

- lalka motanka (zawartość Folk Kapsuły),
- 1 kod QR z nagraniem (odtwarzany przez prowadzącego),
- koperty z zadaniami,
- fragmenty legendy (wydrukowane),
- ilustracje symboli Warmii,
- kartki A3, flamastry,
- zegar / minutnik

6) Przebieg zajęć

I. WPROWADZENIE – „Motanka przemawia” (15 min)

1. Przygotowanie sali (przed zajęciami) – Stoły ustawione w 4–5 wysp (dla 4-osobowych grup), na środku sali stoi stolik, a na stoliku leży lalka motanka, obok niej koperta z napisem: „Strażnicy Warmii” oraz kod QR umieszczony przy motance (widoczny dopiero w momencie rozpoczęcia). Przygotowany głośnik do odtworzenia nagrania.

2. Prowadzący wprowadza uczestników w sytuację

„Kilka dni temu podczas porządkowania materiałów znaleziono tę lalkę. To motanka – dawniej wierzono, że chroni dom i pamięć o przeszłości.” Prowadzący dodaje: „Przy lalce znaleziono także tajemniczy znak...”

Prowadzący skanuje kod QR, z głośnika odtwarzane jest nagranie (Załącznik nr 1)

3. Po wysłuchaniu nagrania prowadzący dzieli uczestników na 4-osobowe zespoły (z zachowaniem zasady, że w każdej grupie musi być min. jedna osoba dorosła). W każdym zespole uczestnicy przydzielają sobie role: *lider, kronikarz, strażnik czasu, rzecznik.*

II. CZĘŚĆ GŁÓWNA – PRACA NA STACJACH (ok. 60 min)

W sali przygotowanych jest 5 stanowisk. Grupy zaczynają przy różnych stacjach i rotują się co 5-10 minut.

STACJA 1 – Symbole Warmii (karta pracy nr 1)

Zadanie:

Dopasuj symbole (jezioro, kapliczka, strój, pole lnu, krajobraz) do wartości: NATURA, WIARA, PRACA, WSPÓLNOTA, TRADYCJA. Grupa uzasadnia wybór w kilku zdaniach (trzecia część tabeli).

Za poprawne odpowiedzi grupa otrzymuje fragment legendy nr 1. Poprawia swoje karty pracy do momentu uzyskania wszystkich poprawnych odpowiedzi.

Możliwe odpowiedzi:

Symbol	NATURA	WIARA	PRACA	WSPÓLNOTA	TRADYCJA	Uzasadnienie (przykładowe odpowiedzi)
Jezioro	✓				✓	Warmia słynie z jezior; natura kształtuje krajobraz i styl życia mieszkańców.

Symbol	NATURA	WIARA	PRACA	WSPÓLNOTA	TRADYCJA	Uzasadnienie (przykładowe odpowiedzi)
Kapliczka	✓		✓		✓	Element religijności ludowej; miejsce spotkań i modlitwy mieszkańców.
Strój warmiński				✓	✓	Wyraża przynależność do wspólnoty i dziedzictwo kulturowe regionu.
Pole lnu	✓			✓	✓	Rolnictwo jako tradycyjna praca; z lnu powstawały tkaniny i stroje.
Krajobraz wsi	✓			✓	✓	Naturalne środowisko życia, przestrzeń wspólnej pracy i tradycji.

Otrzymują fragment legendy nr 1.

STACJA 2 – Gwara warmińska (karta pracy nr 2)

Zadanie:

W tekście znajdują się trzy słowa gwarowe. Na podstawie kontekstu uczestnicy odgadują ich znaczenie i zastępują je słowami powszechnie używanymi i znanymi im na co dzień (Karta pracy nr 2).

*Stara **białka** siedziała przed chałupą i patrzyła, jak z pola wraca zmęczona **szkapa**. W izbie czekała już drewniana **zastawa**, przygotowana na niedzielne świętowanie. Wieczorem cała wieś miała się zebrać, by wysłuchać opowieści o dawnych czasach Warmii.*

Możliwe odpowiedzi:

białka – kobieta (często starsza kobieta, gospodyni)
szkapa – koń (zwykle wychudzony lub pracujący koń)
zastawa – naczynia / komplet talerzy i kubków

Otrzymują fragment legendy nr 2.

STACJA 3 – Krzyżówka „Tajemnice Warmii” (karta pracy nr 3)

Zadanie:

Grupy rozwiążą krzyżówkę, w której znajdują się hasła związane z regionem Warmii: nazwy miejsc, postaci historycznych, elementy tradycji i gwary.

Odpowiedzi:

Słynny astronom związany z Warmią - Kopernik

Ludowe święto plonów - Dożynki

Ozdoba głowy dziewcząt - Wianek

Stolica regionu Warmii - Olsztyn

Muzeum na wolnym powietrzu prezentujące kulturę ludową - Skansen

Przydrożna, często drewniana lub murowana, element warmińskiego krajobrazu - Kapliczka

Miasto, w którym pracował Mikołaj Kopernik – Frombork

Po wykonaniu zadania grupa otrzymuje fragment legendy nr 3.

STACJA 4 – Wykreślanka „Warmia w słowach” (karta pracy nr 4)

Zadanie:

Na tej stacji uczestnicy rozwiązują wykreślankę z hasłami związanymi z regionem Warmii. Wśród liter ukryte są nazwy miejsc, elementy kultury ludowej oraz charakterystyczne symbole regionu.

Zadaniem uczestników jest odnalezienie wszystkich słów, a następnie krótkie wyjaśnienie wybranego hasła (np. z czym się kojarzy, czego dotyczy).

Otrzymują fragment legendy nr 4.

STACJA 5 – Wartości współczesne

Zadanie:

Na ostatniej stacji uczestnicy samodzielnie wymyślają i projektują symbol kojarzący się z Warmią. Może to być rysunek, znak graficzny lub mały herb inspirowany regionem (np. przyroda, kapliczki, tradycje ludowe, zabytki, gwara).

Otrzymują fragment legendy nr 5.

III. FINAŁ MISJI – „Strażnicy składają opowieść” (ok. 60 minut)

1. Każda grupa posiada 5 fragmentów legendy zdobytych na stacjach.
2. Zadaniem zespołu jest:
  - ułożyć fragmenty w logicznej kolejności,
  - przykleić je na kartkę A4,
  - nadać legendzie tytuł,
  - dopisać zakończenie (min. 5–8 zdań),
  - odczytać legendę na głos przed klasą.

Po każdej prezentacji prowadzący może zadać klasie pytania:

- Co najbardziej zapamiętaliście z tej historii?
- Jaką wartość przekazuje ta opowieść?
- Co łączy wszystkie legendy?

IV. PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Prowadzący wraca do motanki ustawionej na środku sali i mówi: „Dziś to wy staliście się Strażnikami Warmii. To od was zależy, czy opowieści o regionie będą żyły dalej.”

Krótką rozmowa kierowana:

- Czego nowego dowiedzieliście się o Warmii?
- Co było dla was najciekawsze?
- Dlaczego warto znać historię swojego regionu?
- Jak możemy dziś dbać o lokalną tradycję?

Na zakończenie uczestnicy mogą dokończyć zdanie:
„Strażnik Warmii to ktoś, kto...”

Chętni odczytują swoje odpowiedzi.

Zakończenie symboliczne

Prowadzący zamyka kopertę z napisem „Strażnicy Warmii” i podkreśla, że misja została wykonana, ponieważ:

- uczestnicy poznali symbole regionu,
- współpracowali,
- stworzyli nowe opowieści,
- połączyli przeszłość z teraźniejszością

Załącznik nr 1

Załącznik nr 2

Dawno, dawno, dawno temu, na Warmii pełnej jezior i zielonych pól, wydarzyło się coś niezwykłego.

W małej wiosce, między kapliczką a polem lnu, pojawiła się tajemnicza motanka.

Nikt nie wiedział, kto ją zrobił ani skąd się tam wzięła.

Starszy mieszkańcy mówili, że przynosi ważną wiadomość dla tych, którzy potrafią słuchać.

I właśnie wtedy wszystko się zaczęło...

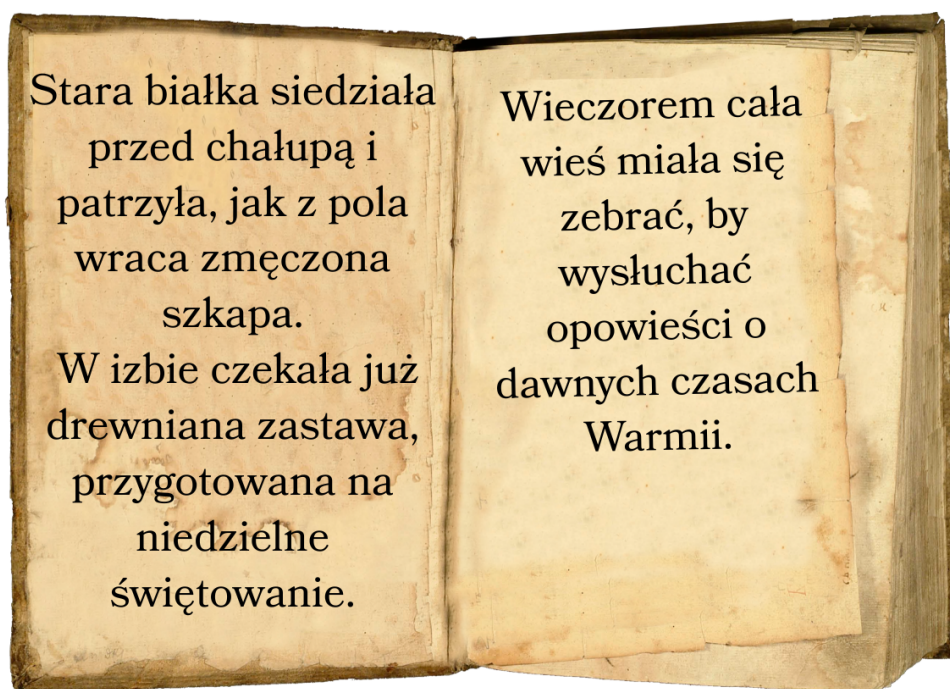
Karta pracy nr 1

Dopisz przy symbolach (kapliczka, strój regionalny, jezioro, pole lnu, krajobraz wiejski) ich odpowiednie nazwy:

NATURA	WIARA	PRACA	WSPÓLNOTA	TRADYCJA
				
				
				
				
				

Karta pracy nr 2

W tekście znajdują się trzy wyrazy używane dawniej na Warmii. Na podstawie kontekstu odgadnijcie ich znaczenie, a następnie zapiszcie wyrazy o tym samym znaczeniu, które są dziś powszechnie używane i znane wam na co dzień.

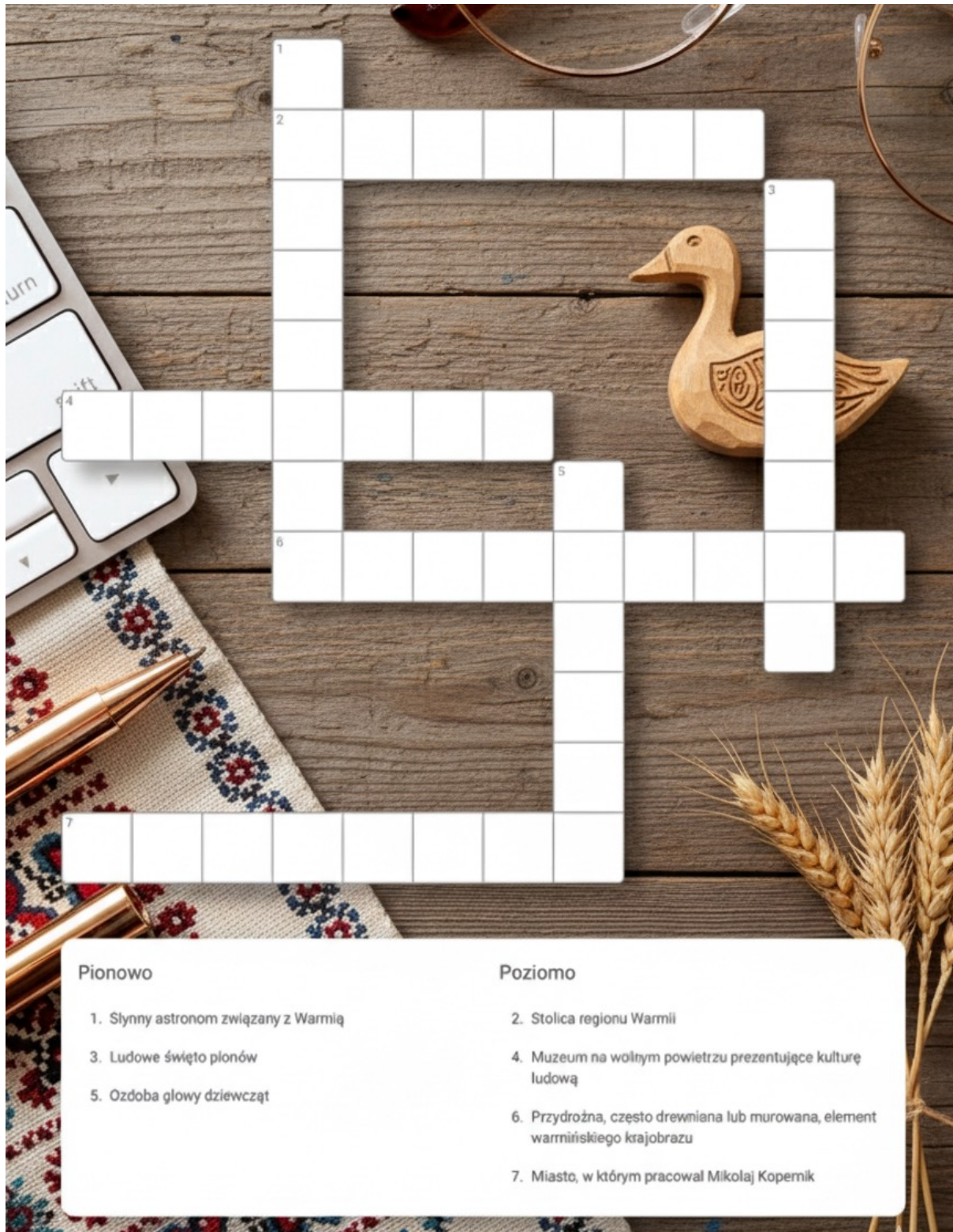
BIAŁKA

SZKAPA

ZASTAWA

Karta pracy nr 3

Rozwiąż krzyżówkę.

1

2

3

4

5

6

7

Pionowo	Poziomo
1. Słynny astronom związany z Warmią	2. Stolica regionu Warmii
3. Ludowe święto plonów	4. Muzeum na wolnym powietrzu prezentujące kulturę ludową
5. Ozdoba głowy dziewcząt	6. Przydrożna, często drewniana lub murowana, element warmińskiego krajobrazu
	7. Miasto, w którym pracował Mikołaj Kopernik

Karta pracy nr 4

Znajdź i wykreśl słowa.

C	Z	E	P	I	E	C	Z	Ż	D
A	Ą	Ń	K	Ł	O	B	U	K	Y
D	L	J	W	X	I	U	E	C	Ę
B	R	A	N	I	E	W	O	O	D
Y	U	H	W	Ć	Ó	Y	W	X	K
Ą	F	Ł	Ę	A	K	G	W	E	Ż
Z	Ł	Y	N	A	M	W	M	T	B
D	Z	Y	N	D	Z	A	Ł	K	I
O	B	N	J	H	Z	R	V	G	S
U	C	C	Ń	V	X	A	B	N	Ł

Słowa do znalezienia:

- BRANIEWO
- CZEPIEC
- DZYNDZAŁKI
- GWARA
- KŁOBUK
- ZAMEK
- ŁYNA